

Nr 75.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1938 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om sammanslagning av de båda svinraserna Yorkshire och Förädlad Lantras.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 221, av herr *De Geer* i Hanaskog m. fl. har hemställts, att riksdagen måtte besluta anhålla att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om skyndsamt utredning rörande de fördelar, som kunna vinnas för svinaveln genom en sammanslagning av våra båda svinraser, Yorkshire och Förädlad Lantras, och om utredningen ger anledning härtill vidtaga erforderliga åtgärder för en sådan sammanslagning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande över motionen från lantbruksstyrelsen, som bifogat yttranden från samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott ävensom från svenska svinavelsföreningen, institutet för husdjursförädling samt professorn i husdjurens avels- och raslära vid lantbrukshögskolan Ivar Johansson.

I motionen framhålles, att de båda här i landet förefintliga svinraserna, stora vita engelska rasen (yorkshire) och förädlad lantras, vilka båda äro föremål för riksstamboksföring, därigenom att samma mål uppställts för avelsarbetet beträffande båda raserna så småningom kommit att uppvisa i stort sett samma bruksegenskaper och exteriör. Denna omständighet har ansetts utgöra skäl för en sammanslagning av nämnda raser, varigenom en förenkling i avelsarbetet jämte vissa administrativa fördelar skulle stå att vinna.

Av de från *hushållningssällskapens förvaltningsutskott* inkomna yttrandena framgår, att sex hushållningssällskaps förvaltningsutskott, nämligen Jönköpings läns, Älvsborgs läns södra, Västerbottens, Gotlands och Malmöhus läns samt Älvsborgs läns norra, förorda — de tre sistnämnda dock först efter föreslagen utredning — den ifrågasatta sammanslagningen mellan landets båda svinraser. Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Kronobergs läns, Kalmar läns norra och södra samt Kristianstads, Blekinge, Göteborgs och Bohus och Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott förorda i första hand den i motionen föreslagna utredningen, varjämte några av de nämnda sällskapens förvaltningsutskott även tillstyrka sammanslagningen, därest utredningens resultat skulle motivera en sådan. Stockholms,

Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott betvivla lämpligheten av en sammanslagning men motsätta sig ej frågans utredning. Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott uttalar tvivel om nödvändigheten av utredning i ämnet. Skaraborgs, Västmanlands samt Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott avstyrka bestämt en sammanslagning och anse, att icke heller förslaget om utredning bör föranleda någon åtgärd. Gävleborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott slutligen önskar icke göra något uttalande i frågan.

Förvaltningsutskotten ha i huvudsak anfört följande.

Stockholms läns och stads hushållningssällskaps förvaltningsutskott har anfört, att motionärernas huvudskäl för en sammanslagning av raserna, nämligen att skillnaderna mellan dessa numera blott skulle bestå i vissa exteriördetaljer, ej vore bärande, även om det skulle synas tillfyllest ur administrativ synpunkt. Efter en sammanslagning bleve avelsarbetet måhända i högre grad än vad nu vore fallet inom de enskilda raserna inriktat på några få blodlinjer. Vid sannolikt snart uppstående behov av nytt blod i aveln skulle till de svårigheter, som redan nu förefunnes vid import av avelsdjur från Danmark och England, även komma den, att man i de nämnda länderna alltför jämt dreve avel med båda raserna. Sverige skulle i stort sett nödgas bliva självförsörjande inom aveln. Utskottet hyste, med erfarenheterna från sammanslagningen av R. S. B. och ayrshirerasen för ögonen, den meningen, att varje avelsbesättning efter en sammanslagning komme att företaga inblandning av det motsatta avelsmaterialet. Förvaltningsutskottet ville ej motsätta sig en utredning, men ansåge att denna borde utföras såsom en på lång sikt lagd, praktisk försöksverksamhet, lämpligen anförtrodd åt institutet för husdjursförädling.

Inom Uppsala län vore sedan gammalt yorkshirerasen dominerande, medan på grund av smågrisuppköparnas efterfrågan efter grisar med hängande öron lantrasen dock numera vunne terräng. Särskilt bleve det svårt att tvinga galtföreningarna att hålla en mindre efterfrågad ras. Då praktiska skäl mycket starkt talade för en sammanslagning, tillstyrkte *Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* livligt motionärernas hemställan.

Södermanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har förordat den föreslagna utredningen och överlämnat av sällskapet svinavelskommitté avgivet särskilt yttrande. I detta framhålles, att antalet lantrasgaltar inom länet starkt ökats på yorkshireavelns bekostnad, en utveckling som syntes kommittén sakna bärande skäl och endast stödde sig på smågrisuppköparnas krav beträffande grisarnas öronform. Galthållarna såge sig dock nödsakade efterkomma önskemålen och inköpte ofta medelmåttiga men slokörade lantrasgaltar, ehuru ur avelssynpunkt värdefullare yorkshiregaltar kunde erhållas. Avelsledningen vore därför till stor del bragt ur funktion. Starka skäl talade för en rassammanslagning, vars lämplighet dock först borde på Kungl. Maj:ts föranstaltande utredas.

Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott vore av den meningen, att den ifrågasatta utredningen borde komma till stånd. I denna borde ingå planmässigt utförda avelsförsök, lämpligen anförtrodda åt institutet för husdjursförädling. Därest av en sådan utredning framginge, att de förmodade fördelarna med rassammanslagningen också i verkligheten vore att räkna med, syntes det sällskapet, som om icke någon invändning kunde göras mot, att sammanslagningen komme till stånd.

Vid yttrandet har fogats av premieringsnämnden för svin inom Östergötlands län till sällskapet avgivet yttrande i ärendet jämte en skrivelse från

ledamoten av nämnden, husdjurskonsulenten S. Kvarnbäck, vilken huvudsakligen i fråga om motiveringen anfört skiljaktig mening. Nämnden har erinrat om att någon planmässig korsningsavel med uppgift att efter visst antal generationer överföra djur av en ras till en annan eller blandad ras till s. k. ren ras icke förekommit beträffande svinaveln i motsats till nötkreatursaveln. Endast i bruksaveln hade korsning förekommit, då det vore en spridd uppfattning, att den första korsningsgenerationen bestode av livskraftiga och snabbvuxna djur. Planmässiga försök häröver hade emellertid ej förekommit. Då ingendera rasen hade några särskilt värdefulla egenskaper, som den andra saknade, förefölle utsikterna små att genom sammanslagning få fram en de båda föräldras raserna överlägsen ras. Nämnden förordade emellertid den av sällskapet föreslagna utredningen.

Konsulenten Kvarnbäck har anfört, att det efter en sammanslagning av raserna borde var lätt att hos de framstående avelsbesättningar av yorkshire-ras, som finnes inom länet, med hjälp av något avelsmaterial av lantras införa de eftersträfvade hängande öronen, en utväg som vore enklare än att medelst upplysningsverksamhet få frågan om de hängande öronens bagatellartade karaktär känd. De båda raserna vore till exteriör och bruksegenskaper lika; en sammanslagning skulle ställa ett större antal individer till förfogande för det gemensamma avelsarbetet och därmed minska inavelsrisken och behovet av import av obesläktade djur. Stamboken skulle icke längre behöva vara sluten för hondjur utan stamboksfört moderne. Då korsningsavel mellan de båda nuvarande raserna kunde leda både till förbättring och försämring av rasen, kunde frågan först lösas, sedan avelsförsök, sträckande sig över 3—4 generationer, utförts.

Jönköpings läns, Älvsborgs läns södra och Västerbottens läns hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott hava med hänsyn till den i motionen antydda utvecklingen inom de båda svinraserna förordat en sammanslagning av dessa. Västerbottens läns hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott har ansett, att ett svenskt namn, exempelvis svensk förädlad svinras eller hellre svensk svinras, därvid borde åsättas rasen.

Kronobergs läns, Kalmar läns norra och Blekinge läns hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott hava ansett en sammanslagning mellan svinraserna ändamålsenlig ur praktisk och organisatorisk synpunkt. Då emellertid egentlig rasblandning hittills ej förekommit och kännedom saknades, huruvida den uppnådda typlikheten grundade sig på ensartade arvsanlag, och en sammanslagning följaktligen kunde tänkas leda till en utklyvning av mindre önskvärda egenskaper, förordade utskotten i första hand den i motionen föreslagna utredningen. Även *Kalmar läns södra och Kristianstads läns hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott* hava tillstyrkt dylik utredning.

Gotlands och Malmöhus läns hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott hava ansett, att intet vore att vinna på att ifrågavarande båda raser hölles åtskilda i stamboksavseende, och hava därför tillstyrkt den föreslagna utredningen.

Hallands läns hushållningssälls-kaps förvaltningutskott har ansett, att många skäl talade för en sammanslagning mellan raserna. Skiljaktigheter i genetiskt avseende kunde dock eventuellt motivera ett särskiljande. Den föreslagna utredningen borde även omfatta andra viktiga spörsmål, såsom stamboksföringens omfattning, stambokens uppställning och innehåll, försöksstationernas antal och understödjande m. m.

Göteborgs och Bohus läns hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott har såsom eget yttrande överlämnat ett av sällskapets husdjurskonsulent, J. Lofors, i ärendet avgivet utlåtande samt tillstyrkt bifall till förslaget om utredning. I konsulent Lofors' skrivelse har framhållits, att de båda raserna förekomme

under samma miljöförhållanden och med samma produktionsinriktning. En sammanslagning skulle bland annat förenkla arbetet med avelns ledning, och korsningen torde ej i nämnvärd omfattning behöva befaras medföra utklyvning av nya, icke önskvärda typer. Risken för inavel skulle ej heller bli större än inom de nuvarande raserna. Efter en sammanslagning skulle i varje besättning kunna införas den motsatta rasens främsta egenskaper. Ingen uppfödare vore förhindrad att fasthålla vid den ena eller andra av de ursprungliga raserna, även om en sammanslagning av dessa komme till stånd.

Älvsborgs läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har tillstyrkt i motionen framfört förslag om sammanslagning och bifogat av vederbörande svinpremieringsnämnds ordförande, jordbrukskonsulenten O. S. Nilsson, avgivet yttrande.

Konsulenten Nilsson har anfört, att hållandet av två likvärdiga raser medförde oreda i avelsarbetet och inom galtföreningarna framkallade oenighet om rasvalet, samt att en sammanslagning skulle avkoppla ovederhäftig propaganda från vissa smågrisförsäljares sida, men ville ej yttra sig om de svårigheter för avelsarbetet, som framdeles eventuellt kunde uppstå.

Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har anfört, att genom de upplysningar, som gödnings- och slaktförsöken inom svinaveln numera skänkte, aveln inom en ras lätt nog kunde koncentreras till en och samma blodlinje, varmed snart nog skulle följa svårigheter att anskaffa obesläktade djur. Då det vid bruksdjursaveln vore vanligt, att galtar från båda raserna omväxlande användes, hade därför den nuvarande rasuppdelningen vid denna avel ett betydande praktiskt värde, och en sammanslagning av raserna skulle kunna medföra risk för inavel även vid produktion av bruksdjur. Påtagligt behov av sammanslagning ansåges ej föreligga inom sällskapets område. Utskottet funne det naturligast, om initiativ i den bland fackmän sedan länge dryftade frågan komme från svinuppfödarna själva, varför den föreliggande motionen ej borde föranleda någon riksdagens åtgärd.

Värmlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har, med bifogande av ett utav sällskapets husdjurskonsulent C. E. Carlsson avgivet yttrande, anfört, att motionens syfte ur praktisk synpunkt förefölle beaktansvärt och att, därest en sammanslagning kunde ske utan någon olägenhet, åtgärden vore motiverad. Av en till motionen fogad sammanställning över klassificeringsresultaten från ett antal skånska slakterier funne utskottet emellertid, att »blandras», som för Skånes vidkommande förmodades utgöra en korsningsprodukt mellan de båda ifrågavarande raserna, lämnade en sämre slakteriprodukt än de båda raserna var för sig. Skillnaden kunde möjligen förklaras, men utskottet funne det önskvärt, att — innan någon annan åtgärd vidtoges — med frågan sammanhängande förhållanden av ekonomisk betydelse utreddes genom försök vid institutet för husdjursförädling eller vid avdelningen för husdjursskötsel vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Konsulenten Carlsson har i sin skrivelse framhållit, att orsaken till att långörade svin i den allmänna handeln vore mest efterfrågade kunde tänkas vara den, att vid en korsning mellan suga av den tidigare förhärskande yorkshire-rasen och lantrasgalt en viss s. k. korsningsvitalitet hos avkommen kunde hava framträtt. Därest raserna sammanslöges, komme inom länet sannolikt endast att finnas en avelsstam, varifrån galtar kunde köpas, mot för närvarande två, och svårigheterna att i den allmänna aveln undvika släktskapsavel att ökas.

Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har, med hänvisning till bifogat, av sällskapets husdjurskonsulent M. Friman avgivet utlåtande, förklarat sig hysa tvivel om nödvändigheten av den ifrågasetta utredningen.

Konsulent Friman har anförst, att galtföreningarna inom Örebro län lämnats tämligen fria händer att vid inköp av galt göra ombyte av ras, enär gällande reglemente om svinpremiering ej utgjorde hinder för en sådan åtgärd, och funne därför det i motionen framförda påståendet, att galthållarnas önskemål beträffande svinens öronform skulle vara hinderligt för avelsarbetets ledande i önskvärd riktning, oförståeligt.

Om rasvalet sålunda vid produktion av bruksdjur saknade större betydelse, så vore förhållandet ett annat vid produktion av avelsdjur. Till avelsbesättningarna toges ofta galtar från en och samma stam, varför samtliga stammar snart bleve inbördes besläktade. Så länge man emellertid kunde hålla raserna skilda åt, funnes garanti för att släktskapsavel ej behövde uppstå inom bruksdjursbesättningarna.

Västmanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ansett, att de i motionen anförda skälen för en sammanslagning av de båda raserna vore otillräckliga, även om de vore riktiga. På grund av svinens snabba generationsväxling och därmed följande inavelsrisk vore fördelen att hava två obesläktade raser mycket stor. Inom bruksbesättningarna, där tillräcklig kännedom ofta saknades om suggornas härstamning, kunde inavel ändock undvikas genom att galtar av båda raserna omväxlande användes.

Om raserna sammansloges, finge visserligen även avelsbesättningarna en möjlighet att bekämpa inavelssymptom, men denna fördel bleve dock sannolikt helt kortvarig på grund av den naturliga strävan att sprida de bästa galtarnas avkomlingar till alla den nya rasens avelsbesättningar. Utskottet har ifrågasatt, om det icke, därest raserna sammansloges, i en framtid bleve nödvändigt, att djur av ursprungsraserna importerades för att bota inavelns följder inom landets svinbesättningar. Slutligen har utskottet påpekat, att genom sammanslagning det otvivelaktigt nyttiga tävlingsmoment, som förut funnits, bortföll, och har utskottet därför föreslagit, att motionen ej måtte föranleda någon åtgärd.

Kopparbergs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har vitsordat riktigheten av vad i motionen anförts om de båda svinrasernas bruksegenskaper men har icke kunnat dela uppfattningen, att köpare av avelsgaltar skulle så ytligt bedöma dessa, att avseende mera skulle fästas vid öronformen än ur avelssynpunkt betydelsefullare egenskaper. Utskottet trodde därför ej, att en sammanslagning skulle hava någon större praktisk betydelse inom hushållningssällskapetets verksamhetsområde. Utskottet medgäve, att för avelsbesättningarna därigenom kombinationsmöjligheterna skulle ökas, men ville ifrågasätta, om icke ett större antal blodlinjer, vilka framgått ur en sålunda företagen korsningsavel, skulle giva större möjligheter till framgång inom aveln än de båda nuvarande huvudlinjerna. Då emellertid motionen endast avsåge utredning av dessa förhållanden, hade utskottet intet att erinra mot bifall till densamma.

Gävleborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har funnit, att de ekonomiskt viktiga egenskaperna hos de båda raserna i stort sett vore desamma, och har därför ansett en sammanslagning fördelaktig, därest inga praktiska olägenheter uppstode; avelsmaterialet skulle genom sammanslagningen bliva bättre utnyttjat och typbestämningen underlättas. Utskottet önskade dock, på grund av den ringa omfattningen av länets svinavel, ej göra något bestämt uttalande i frågan.

Inom Västernorrlands län bedreves avel endast med svin av den stora vita engelska rasen, och gödsvinsuppfödarna, vilka förr föredragit typer med korta huvudformer, bekymrade sig sällan om, vilken ras eller rastyp djuren tillhörde. *Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* funne, att sammanslagning syntes kunna företagas, men endast under villkor, att

ärftlighetsforskare, som ägnat sig åt utredning rörande letala arvsfaktorer hos svin, jämväl ansåge sig oförhindrade att tillstyrka sammanslagningen.

Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott ansåge det tveksamt, om fördelarna av en sammanslagning mellan raserna övervägde nackdelarna. Ett större antal blodlinjer erhöles, men vissa fördelaktiga skiljaktigheter försvunne liksom även möjligheten till korsning för erhållande av bruksdjur. Det nuvarande tävlingsmomentet saknade ej heller betydelse. Frågan borde ägnas uppmärksamhet, innan sammanslagning företoges.

Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har anfört, att man i övre Norrland ej gjort erfarenheter, som motiverade sammanslagning. Förvaltningsutskottets väntade tvärtom olägenheter av en sådan. För undvikande av inavel, då det gällde bruksdjur, hade man alltså behov av två raser. Att de båda raserna numera vore lika, voro endast en fördel och ägnat att minska risken vid korsningsavel. Utskottet ansåge icke, att anledning nu föreläge att verkställa den föreslagna utredningen.

Svenska svinavelsföreningen har vid årsmötet 1938 beslutat tillstyrka en förutsättningslös och allsidig utredning av sammanslagningsfrågan, omfattande jämväl spörsmålet hur korsningsförfarandet vid bruksdjursproduktion borde planeras och försiggå. Tillika har föreningen uttalat den meningen, att ifrågavarande utredning borde läggas på rent experimentell bas.

Institutet för husdjurförädling har hänfört sig till ett av filosofie doktorn C. Hallqvist avgivet utlåtande av i huvudsak följande innehåll.

Då det gällde sammanslagning av raser, sådana som de ifrågavarande, uppstode först den mera principiella frågan om rasernas ärftliga avelskonstitution. Därefter kunde avelstaktiska lämplighetshänsyn bli avgörande.

Funnes skillnader i arvsmassan raserna emellan, uppstode korsning. Korsning kunde tillgripas för att öka variationen hos avkomman. Både bättre och sämre kombinationer uppstode härvid och, först sedan de förstnämnda utselektionerats, hade en förbättring uppnåtts.

Från det faktum, att de båda raserna i fråga om bruksegenskaper vore synnerligen lika, kunde man icke sluta, att raserna också ärftligt sett vore lika. De yttre egenskaperna kunde bero på olika ärftliga anlag, och det kunde med bestämdhet förutses, att de exteriöra egenskaperna komme att visa ökad variation efter en sammanslagning av raserna. Med tanke på den långa genealogiska differentieringen vore det även sannolikt, att raserna ifråga om bruksegenskaper trots den yttre likheten vore ärftligt olika. Försiktigheten bjöde därför att icke hela avelsmaterialet på en gång utsattes för riskerna av en sammanslagning.

Om man ej önskade arbeta med två så pass lika raser, borde ur principiell förädlings synpunkt förenklingen lämpligast ske icke genom sammanslagning av båda utan genom upphörande med den ena av raserna, vilket skulle innebära, att staten endast lämnade stöd åt stamboksföring av en av raserna. Institutet ansåge ej en dylik åtgärd önskvärd men hade velat anvisa den principiellt riktiga vägen, om man önskade endast en ras.

Institutet har vidare anfört avelstekniska skäl mot en sammanslagning av raserna. Därest en sammanslagning ej komme till stånd, innebure detta nämligen garantier för effektivare möjlighet att undvika inavel och trygghet mot eventuellt misslyckande inom aveln.

Om man med stamböckernas hjälp hölle raserna skilda, borde denna fördel utnyttjas genom att i vissa fall para dessa. Detta kunde exempelvis ske för smågrisproduktion, då produkten snarast bleve bättre, än om samma ras an-

vändes, emedan inavel kunde undvikas. Uppdelningen på två raser vore således härvid till fördel. Det stötte emellertid på svårigheter att inom bruksbesättningarna hålla galtar av en ras och suggor av en annan, då de senare oftast rekryterades inom besättningen och således bleve korsningsprodukter. Detta torde vara ofrånkomligt men hade av avelsledningen ansetts böra undvikas. Vid dylik återkorsning förelåge dock avsevärt mindre risk, än om även galtarna vore korsningsprodukter, i vilket fall den största anlagsklyvninngen med åtföljande osäkerhet inträdde. Institutet förmodade, att opinionen för en sammanslagning bottnade i dessa svårigheter vid tillämpning av korsningsavel. Det borde därför prövas, i vad mån det vore lämpligt att inom bruksbesättningarna omväxlande använda galtar av den ena och den andra rasen.

Korsning inom stamboksförda besättningar borde däremot ej ske, om ej utgångsmaterialet för korsningsaveln skulle äventyras. De större kombinationsmöjligheter, som erhöles efter en sammanslagning, skulle endast bliva av temporär giltighet. Med den matadoravel, som nu bedreves, skulle snart antalet blodlinjer bliva detsamma som i endera av de nuvarande raserna. Om raserna bibehölles, kunde blodlinjerna bibehållas och användas i korsningsaveln.

Institutet avstyrkte bestämt en sammanslagning mellan svinraserna och uttalade, att en eventuell utredning borde inriktas på, huru de båda raserna lämpligen borde utnyttjas till korsningsavel inom bruksbesättningar.

Professor *Johanssons* yttrande, däri den ifrågasatta sammanslagningen avstyrkes, innehåller i huvudsak följande.

En utredning angående sammanslagning av svinraserna, utförd med förefintligt material, torde knappast giva några upplysningar, utöver vad som redan nu kunde inhämtas från meddelandena om svinstamkontrollen och ur materialet från suggkontrollen. Resultatet av en sammanslagning bleve beroende av i vad mån avelsdjursuppfödarna komme att koncentrera aveln på ett fåtal individer eller släkter. Sammanslagningen mellan nötkreatursraserna Ayrshire och R. S. B., varvid den förra rasens värdefulla egenskaper ej i önskad grad utnyttjades, hade lett till en släktskap mellan de tjurproducerande besättningarna inom rasen, som kunde innebära risker för dess framtid.

På samma sätt torde det vara att befara, att svinaveln komme att koncentreras på ett fåtal vid sammanslagningstillfället populära »blodlinjer» inom den ena rasen, och med svinens snabba förökning skulle detta leda till att samtliga avelsstammar inom kort vore nära besläktade. Nykombinationsmöjligheterna hade i så fall alls icke ökats.

Den svenska svinstockens storlek gjorde det önskvärt, att förädlingsarbetet vore uppdelat på två raser, även om dessas typ och egenskaper vore fullständigt desamma. Därigenom bibehölles möjligheten till korsning inom bruksbesättningarna, varigenom inavelsdegenerationen brötes. Möjligen skulle man i samma syfte för användning inom galtföreningarna kunna godkänna handjur efter stamboksförda föräldrar från de olika raserna. Det vore även önskligt, att korsningsprodukter (F_1) i större utsträckning än som nu skedde prövades i svinstam- och treveckorsk kontroll.

Lantbruksstyrelsen har för egen del anfört följande.

Enligt lantbruksstyrelsens mening torde frågan om sammanslagning av förevarande svinraser böra bedömas med hänsyn till de eventuella följderna av en sådan åtgärd för såväl besättningar, vilka allenast uppfödde bruksdjur — smågrisar för gödning — som för egentliga avelsbesättningar.

Inom det förstnämnda slaget av besättningar kunde modersuggorna tillhöra antingen en av de nuvarande raserna eller — vilket vore jämförelsevis vanligt — utgöra korsningsprodukter mellan båda, i vilket sistnämnda fall härstamningen vore så gott som okänd. På grund av för svinavelns befrämjande gällande bestämmelser användes däremot mera allmänt galtar av ren ras.

Då avel med ren ras icke vore allmänt förekommande inom bruksbesättningar, torde ett stort antal inom sådana besättningar födda grisar utgöra resultat antingen av korsning mellan de båda olika raserna eller av återkorsning mellan renrasig galt och suga av blandras. Vid produktion inom bruksbesättningar torde korsning knappast kunna anses medföra större nackdelar utan syntes snarare ägnad att utnyttja de första korsningsgenerationernas i allmänhet goda vitalitet och utgöra en säkerhetsåtgärd mot risken för inavel.

Beträffande det egentliga avelsarbetet, det ville säga uppfödningen av djur, som kunde bli föremål för stamboksföring, hade anförts, att en sammanslagning skulle häva striden om den i exteriört avseende påtagligaste olikheten mellan de båda nu använda raserna, nämligen öronformen, samt bereda ökad möjlighet till kombination mellan de olika stammarna av de båda raserna. Förstnämnda omständighet syntes lantbruksstyrelsen icke utgöra tillräckligt skäl för tillgripande av en åtgärd av för hela landets svinavel så genomgripande natur som en sammanslagning mellan de bägge raserna.

En sammanslagning skulle givetvis till en början kunna öka kombinationsmöjligheterna inom aveln. Vid frågans bedömande torde dock hänsyn böra tagas jämväl till utsikterna för dessa möjligheters bevarande i framtiden. På grund av de exakta uppgifter för avkommans bedömande, som genom svinstamkontrollen numera stode avelsdjursuppfödare till buds, torde nämligen föreliggande risk att aveln snabbt skulle komma att koncentreras på vissa individer eller släkter. Enligt lantbruksstyrelsens mening torde följden härav bli, att svinuppfödarna komme att ställas inför frågan, varifrån nytt blod skulle hämtas för att undvika ekonomiska skadeverkningar av inavel.

På anförda grunder ansåge lantbruksstyrelsen sig icke kunna utan vidare förorda bifall till motionärernas förslag, helst som styrelsen ansåge det vara en fördel att tvenne ur brukssynpunkt likvärdiga raser funnes inom landet.

Från flera håll hade emellertid i ärendet framförts förslag om dels en allsidig, på korsningsavel grundad undersökning, om vilket avelsdjursmaterial, som genom en sammanslagning av raserna vore att förvänta, dels ock utredning om, på vad sätt korsning mellan de nuvarande raserna borde planeras för bruksdjursproduktionens vidkommande.

Gentemot en på sådant sätt lagd utredning hade lantbruksstyrelsen intet att erinra. Det torde emellertid böra framhållas, att en utredning, vilken — även om den vore av experimentell art — av naturliga skäl, då den endast kunde förfoga över en mindre del av i landet befintligt avelsmaterial, knappast kunde komma att lämna svar på den för en sammanslagning avgörande frågan, om och i vad mån nu befintliga blodlinjer inom de olika raserna skulle kunna bevaras i en ny ras. Likväl syntes för frågans fortsatta bedömande undersökningar av nyssnämnt slag böra komma till stand.

Lantbruksstyrelsen funne därför skäl tala för att staten iklädde sig kostnaden för sålunda av styrelsen förordad utredning, vars planläggning torde böra anförtros åt styrelsen och institutet för husdjursförädling.

Utskottet.

I de över motionen införskaffade yttrandena ha beaktansvärda skäl anförts såväl för som emot en sammanslagning av de båda nu i riket före-

kommande svinraserna, Yorkshire och Förädlad Lantras. Utskottet för sin del anser sig i frågans nuvarande läge icke kunna taga ställning till de skilda ståndpunkter, som sålunda kommit till uttryck. Den i förevarande motion upptagna frågan är emellertid enligt utskottets mening av den vikt, att en allsidig utredning av densamma bör verkställas genom Kungl. Maj:ts försorg, med uppmärksamhet jämväl på den avelstekniska innebörden av en sammanslagning av svinraserna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att tillika vidtaga de åtgärder för en sådan sammanslagning, vilka kunna påkallas med hänsyn till vad denna utredning giver vid handen.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av motionen II: 221 må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av frågan om sammanslagning till en av de båda svinraserna Yorkshire och Förädlad Lantras samt, om utredningen ger anledning därtill, vidtaga erforderliga åtgärder för en sådan sammanslagning.

Stockholm den 3 maj 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Tjällgren, Alfred Andersson, von Stockenström, Jacob Hansson* och *Beck-Friis*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Uddenberg*, *Andersson* i Löbbo, *Carlström*, *Ericsson* i Sörsjön, *Liedberg*, *Pettersson* i Rosta och *Persson* i Grytterud.
